

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๑๕
วันจันทร์ ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธนา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
--------------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เท่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๓. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

๒. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๓. นางรัชนี รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๑๔ วันศุกร์ ที่ ๑๘

พฤศจิกายน ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการ ติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แจ้งต่อ ที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะประชุมร่วมกับคณะอนุกรรมการพิจารณาและจัดทำข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เพื่อพิจารณาจัดทำสรุปผลการพิจารณาในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสถานะของพนักงานในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น ข้าราชการ

จากนั้น ประธานกรรมการขอให้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ปรับปรุงเนื้อหา ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยเพิ่มเนื้อหาให้พรรคการเมืองต้องหา สมาชิกพรรคการเมืองอย่างน้อยจำนวนห้าพันคนหรือหนึ่งหมื่นคน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่าง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๒๙ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง กำหนดให้พรรคการเมืองต้องหาสมาชิกพรรคการเมืองไว้แล้วประกอบกับบทเฉพาะกาล มีหลักการให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ต้องหาสมาชิกภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ต่อจากนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ร่างมาตรา ๑ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๑

“มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ....”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“ที่อยู่” หมายความว่า ที่อยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

“จังหวัด” หมายความว่า ความรวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับของพรรคการเมือง

“การบริจาค” หมายความว่า การให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามข้อบังคับ

“ประโยชน์อื่น” หมายความว่า การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลด ที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ โดยไม่มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามปกติทางการค้า และหมายความรวมถึงการชำระหนี้แทนการยกเลิกหนี้ และการได้รับประโยชน์อื่นใดที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรเพิ่มคำนิยามคำว่า “พรรคการเมือง” ด้วย โดยให้นำความในร่างมาตรา ๑๗ วรรคสอง มากำหนดเป็นความหมายของนิยามคำว่า “พรรคการเมือง”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๗ วรรคสอง ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและมุ่งหมายในการส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งไว้แล้ว

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มคำนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” ในร่างมาตรา ๔ ดังนี้

“พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนรวมตัวกันโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันและมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่มุ่งหมายเพื่อส่งสมาชิกเข้ารับการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

- มีกรรมการสอบถามว่า ควรแก้ไขคำนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” ในเรื่องจำนวนของคณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองจากจำนวนสิบห้าคนเป็นห้าร้อยคนด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นจะต้องมีคณะบุคคลที่รวมตัวกันตั้งแต่สิบห้าคนก่อนจึงจะสามารถดำเนินการไปจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองได้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันตั้งแต่สิบห้าคนจะมีสิทธิในการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ในการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองจะต้องมีคณะบุคคลจำนวนห้าร้อยคนรวมตัวกันก่อนจึงจะสามารถจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรแก้ไขคำนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” โดยไม่ต้องกำหนดจำนวนของคณะบุคคล และเห็นว่าการเพิ่มคำนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” ไว้จะทำให้การจัดตั้งพรรคการเมืองมีความชัดเจนมากขึ้น

- บุคคลสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มการเมืองโดยไม่มีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดจำนวนของคณะบุคคลที่รวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองไว้ในคำนิยามคำว่า “พรรคการเมือง” นั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าต้องมีคณะบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนรวมตัวกันก่อนจึงจะสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองได้ ส่วนคณะบุคคลที่ไม่มีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองก็สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มการเมืองได้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า อาจไม่ต้องกำหนดคำนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” ไว้ก็ได้ เนื่องจากพรรคการเมืองจะต้องจัดตั้งตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอยู่แล้ว

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ควรแก้ไขเนื้อหาในร่างมาตรา ๙ โดยกำหนดให้บุคคลที่รวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ชัดเจนด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากไม่เพิ่มคำนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” ไว้ ก็ควรกำหนดเรื่องการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองไว้ให้ชัดเจน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า มาตรา ๙๑ (๒) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดยาวกว่ากัน ต้องสิ้นสุดสภาพพรรคการเมืองด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๗๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๘ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง เมื่อ

(๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ได้ภายในเวลาที่กำหนด

(๒) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคละหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๓) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าร้อยคนเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

(๔/๑) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๕) มีหนี้สินส่วนตัวจนไม่อาจดำเนินการพรรคการเมืองได้เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือน

(๖) พรรคการเมืองเล็กตามข้อบังคับของพรรค

(๗) มีการควบรวมพรรคการเมือง

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีการฉ้อโกงที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ เป็นการถูกยุบพรรค”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรตัดคำนิยามของคำว่า “ที่อยู่” หรือไม่ เนื่องจากอาจมีเนื้อหาที่ขัดแย้งกับร่างมาตรา ๘ และเสนอให้เพิ่มคำนิยามของคำว่า “สำนักงาน” ไว้ด้วย

ประธานกรรมการเสนอตัดคำนิยามคำว่า “ที่อยู่” ออกและเพิ่มคำนิยามคำว่า “สำนักงาน” ในร่างมาตรา ๔ ดังนี้

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“ที่อยู่” หมายความว่า ที่ตั้งของพรรคการเมือง

“จังหวัด” หมายความว่า ความรวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับของพรรคการเมือง

“การบริจาค” หมายความว่า การให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามข้อบังคับ

“ประโยชน์อื่น” หมายความว่า การให้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลด ที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ โดยไม่มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามปกติทางการค้า และหมายความรวมถึงการชำระหนี้แทน การยกเลิกหนี้ และการได้รับประโยชน์อื่นใดที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

๒. แก้ไขร่างมาตรา ๗๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๘ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง เมื่อ

(๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ได้ภายในเวลาที่กำหนด

(๒) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคละหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๓) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าร้อยคนเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

(๔/๑) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๕) มีหนี้สินล้นพ้นตัวจนไม่อาจดำเนินกิจการพรรคการเมืองได้เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือน

(๖) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับของพรรค

(๗) มีการควบรวมพรรคการเมือง

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๘ นี้ เป็นการถูกยุบพรรค”

มาตรา ๕

“มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

“มาตรา ๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ภายใต้อำนาจกำกับและควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า ร่างมาตรา ๖ กำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่ในทางปฏิบัติ การให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อป้องกันไม่ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการตามคำสั่งของประธานกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนการให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อต้องการให้การทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความคล่องตัวมากขึ้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗

“มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

“มาตรา ๘ ในกรณีที่มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นประการอื่น การใดที่บัญญัติไว้ให้มีการแจ้ง ยื่นหรือส่งหนังสือหรือเอกสารใด ให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้นตามที่อยู่ตามภูมิลำเนา หรือตามที่อยู่ปรากฏในสำเนาบัตรประชาชน ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งให้โดยชอบแล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติให้ประกาศหรือแจ้งในเรื่องใดให้ประชาชนหรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องทราบ อันเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การเผยแพร่โดยทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือดำเนินการบนระบบอินเทอร์เน็ตหรือระบบอื่นที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการโดยชอบตามบทบัญญัติดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

“หมวด ๑
การจัดตั้งพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙

“มาตรา ๙ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจรวมกันเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นจดแจ้งไว้ต่อนายทะเบียน เพื่อเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยขอจดแจ้งชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองชั่วคราวไว้ก่อนก็ได้ แล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง แต่ต้องดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้ง ถ้าไม่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในเวลาดังกล่าวให้การรับจดแจ้งเป็นอันสิ้นสุด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจดแจ้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

บุคคลซึ่งรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรืออยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และมีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือร่วมดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองใด รวมทั้งไม่เคยเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐ ยังไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ เมื่อจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วบุคคลดังกล่าวต้องเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จัดตั้งนั้นด้วย

ในการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องจ่ายเงินทุนประเดิมของพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าคนละสองพันบาท แต่ไม่เกินคนละห้าแสนบาท”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องหาสมาชิกพรรคการเมืองอย่างน้อยจำนวนสองหมื่นคนไว้ในร่างมาตรา ๙ หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๒๙ กำหนดให้พรรคการเมืองต้องหาสมาชิกพรรคการเมืองไว้แล้ว และเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“...มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันอาจรวมกันเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันอาจรวมกันเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นจดแจ้งไว้ต่อนายทะเบียน เพื่อเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยขอจดแจ้งชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองชั่วคราวไว้ก่อนก็ได้ แล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง แต่ต้องดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้ง ถ้าไม่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในเวลาดังกล่าวให้การรับจดแจ้งเป็นอันสิ้นผล ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจดแจ้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

บุคคลซึ่งรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรืออยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และมีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือร่วมดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองใด รวมทั้งไม่เคยเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐ ยังไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ เมื่อจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วบุคคลดังกล่าวต้องเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จัดตั้งนั้นด้วย

ในการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องจ่ายเงินทุนประเดิมของพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าคนละสองพันบาท แต่ไม่เกินคนละห้าแสนบาท

มาตรา ๑๐

“มาตรา ๑๐ ก่อนการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ให้มีการประชุมบุคคลผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ โดยต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน เพื่อกำหนดชื่อพรรคการเมือง ชื่อย่อ นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง การดำเนินการรวบรวมทุนดำเนินการ และการอื่นที่จำเป็นในการจัดตั้งพรรคการเมือง

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๑๐ มีหลักการให้ผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามร่างมาตรา ๑๐ ก่อนที่จะยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ส่วนร่างมาตรา ๑๒ เป็นหลักการเรื่องข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ต้องไม่ขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองมีความสำคัญ แต่ในขั้นตอนการขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองไม่ได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องข้อบังคับของพรรคการเมืองไว้ ดังนั้น ควรนำเรื่องนโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมืองมากำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๑/๑ ด้วย

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เมื่อผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองดำเนินการตามร่างมาตรา ๑๐ เรียบร้อยแล้วจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองพร้อมด้วยข้อบังคับพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๑๑ ซึ่งข้อบังคับของพรรคการเมืองจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้วย ส่วนร่างมาตรา ๑๒ และร่างมาตรา ๑๓ เป็นการขยายความการดำเนินการตามร่างมาตรา ๑๐ และร่างมาตรา ๑๑

- มีกรรมการสอบถามว่า พรรคการเมืองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงนโยบายจะต้องแก้ไขข้อบังคับของพรรคการเมืองด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หากพรรคการเมืองใดต้องการแก้ไขนโยบายจะต้องขอแก้ไขข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นด้วย

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ก่อนการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐ ก่อนการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้มีการประชุมบุคคลผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ โดยต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน เพื่อกำหนดชื่อพรรคการเมือง ชื่อย่อ นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง การดำเนินการรวบรวมทุนดำเนินการ และการอื่นที่จำเป็นในการจัดตั้งพรรคการเมือง

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๑๑

“มาตรา ๑๑ ในการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองพร้อมด้วยข้อบังคับต่อนายทะเบียน

หลักเกณฑ์ วิธีการ แบบคำขอ และเอกสารอื่นที่จะต้องยื่นพร้อมกับคำขอในการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑/๑

“มาตรา ๑๑/๑ แบบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง
- (๔) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ควรเพิ่มเรื่องนโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมืองไว้ในแบบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๑๑/๑ ด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๑ กำหนดให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตาม

ร่างมาตรา ๑๐ เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองพร้อมด้วยข้อบังคับพรรคการเมืองต่อ นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งในข้อบังคับของพรรคการเมืองจะต้องมีนโยบายของพรรคการเมืองนั้นด้วย ส่วนร่างมาตรา ๑๑/๑ และร่างมาตรา ๑๑/๒ เป็นการขยายความการดำเนินการตามร่างมาตรา ๑๑

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า เมื่อพรรคการเมืองใดได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองนั้นจะสามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายได้หรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองใดต้องการเปลี่ยนแปลงนโยบายจะต้องดำเนินการแก้ไขนโยบายโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้น จากนั้นจึงให้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการต่อไป

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๓๐ กำหนดให้พรรคการเมืองสามารถจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมืองได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑/๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑/๒

“มาตรา ๑๑/๒ เอกสารที่จะต้องยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองและสมาชิก
- (๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมือง
- (๓) คำรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามมาตรา ๑๐”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความใน (๑) ความว่า “และสมาชิก” มีที่มาอย่างไร เนื่องจากพรรคการเมืองไม่จำเป็นต้องหาสมาชิกก่อนที่จะยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมือง ส่วนความใน (๒) หมายความว่าถึงหลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนหรือไม่

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็นดังนี้ “(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองและสมาชิกผู้ขอจัดตั้ง”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พรรคการเมืองจะต้องมีสมาชิกจำนวนห้าร้อยคนก่อนจึงจะสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองได้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็นดังนี้ “(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองและสมาชิกผู้ร่วมจัดตั้งอื่น” ส่วนความใน (๒) หมายความว่าถึงหลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งห้าร้อยคน

- มีกรรมการสอบถามว่า ความใน (๑) หมายความว่ารายละเอียดของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ทั้งห้าร้อยคนหรือไม่ ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็น “และสมาชิกผู้ร่วมจัดตั้งอื่น” อาจทำให้เกิดความสับสนได้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๒) เป็นดังนี้ “(๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ที่**ห้า** **ช**ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง” เพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๙

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอแก้ไขความใน (๑) เป็นดังนี้ “(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง**และสมาชิกผู้ร่วมจัดตั้งอื่น**”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑/๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑/๒ เอกสารที่จะต้องยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง**และสมาชิกผู้ร่วมจัดตั้งอื่น**”

(๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ที่**ห้า** **ช**ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง

(๓) คำรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามมาตรา ๑๐”

มาตรา ๑๒

“มาตรา ๑๒ ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมาย นโยบายพรรคการเมือง และข้อบังคับพรรคการเมือง ต้องมีลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งแล้วหรือของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองถูกยุบ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- หากมีการตั้งชื่อพรรคการเมือง เช่น พรรคนาซี เป็นต้น จะถือว่าขัดต่อร่างมาตรา ๑๒ หรือไม่

- เคยมีพรรคการเมืองบางพรรคที่ขอใช้เครื่องหมายของนาซีเป็นสัญลักษณ์ของพรรคการเมือง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งในขณะนั้นไม่อนุญาตให้พรรคการเมืองนั้นใช้เครื่องหมายนาซีเป็นสัญลักษณ์ของพรรคการเมือง

- ในทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกา มีพรรคการเมืองที่ใช้ชื่อเกี่ยวกับนาซีเช่นกัน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา

ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองที่ตั้งชื่อพรรค เช่น พรรคนาซี เป็นต้น ถือว่าเป็นการใช้ชื่อพรรคการเมืองที่เป็นภัยต่อความมั่นคงและขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามร่างมาตรา ๑๒ และควรให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการพิจารณาวินิจฉัยว่ามีพรรคการเมืองใดใช้ชื่อหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่ไม่เหมาะสมหรือไม่

- มีกรรมการเสนอให้เพิ่มความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในเรื่องชื่อชาติหรือศาสนาหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างชนในชาติ...”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคหนึ่งควรมีว่า “และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ” ครอบคลุมเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หากเพิ่มความว่า “หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการตีความได้

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองควรมีว่า “ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งแล้ว” มีความหมายอย่างไร

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในวรรคสองควรมีว่า “ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งแล้ว” นำมาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเป็นดังนี้ “มาตรา ๑๒ ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องมีลักษณะ...” เพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๑๗

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “มาตรา ๑๒ ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง และข้อบังคับของพรรคการเมือง...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒ ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง และข้อบังคับพรรคการเมือง ต้องมีลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องชื่อชาติหรือศาสนาหรือชนในชาติไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งแล้วหรือของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้จัดแจ้งไว้ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่ฟื้นยี่สิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองถูกยุบ”

มาตรา ๑๓

“มาตรา ๑๓ ข้อบังคับต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ และชื่อย่อพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (๓) นโยบายพรรคการเมือง
- (๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร
- (๕) โครงสร้างการบริหารพรรค และตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้บริหารพรรคซึ่งอย่างน้อยต้องมีตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง เทร้าญักพรรคการเมือง และนายทะเบียนสมาชิก
  - (๖) การเลือกตั้งหรือการแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองและกรรมการสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด โดยในการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งนั้นต้องมีกระบวนการที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วยอย่างกว้างขวาง
  - (๗) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง
  - (๘) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิกและการให้พ้นจากการเป็นสมาชิก
  - (๙) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก
  - (๑๐) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกอื่น
  - (๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ
  - (๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี โดยในการคัดเลือกต้องมีกระบวนการในการเสนอชื่อที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วยอย่างกว้างขวาง
  - (๑๓) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง
  - (๑๔) รายได้ของพรรคการเมือง และการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท
  - (๑๕) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด การกำหนดโครงสร้างการบริหารพรรค โดยให้บุคคลอื่นใดที่มีใช่สมาชิกเข้ามามีอำนาจในการบริหารกิจการของพรรคการเมืองจะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า ความใน (๑๔) ความว่า “อัตราค่าธรรมเนียมค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท” หมายถึงถึงค่าสมาชิกตามร่างมาตรา ๑๑๔ (๔) ด้วยหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ค่าบำรุงพรรคการเมืองหมายถึงความรวมถึงค่าสมาชิกด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา

ของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ความใน (๑๔) มีเนื้อหาเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๕๑ อย่างไรก็ตาม ต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาในบทเฉพาะกาลเพื่อให้สอดคล้องกับความใน (๑๔)

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า จากความใน (๔) ที่ตั้งของสำนักงานสาขาของพรรคการเมืองสามารถตั้งอยู่ในต่างประเทศได้ใช่หรือไม่ และเสนอให้แก้ไขความใน (๑๔) เป็นดังนี้ “และการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรคการเมือง...”

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ความใน (๔) เป็นไปตามหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดให้สำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักรเท่านั้น ส่วนความใน (๑๔) ควรปรับปรุงเนื้อหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติม (๑๔) เป็นดังนี้ “(๑๔) รายได้ของพรรคการเมือง และการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท”

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขความใน (๕) เป็นดังนี้ “...และนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ความใน (๕) เหมาะสมแล้ว เนื่องจากร่างมาตรา ๔ ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “สมาชิก” ไว้แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓ ข้อบังคับต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ และชื่อย่อพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง

(๓) นโยบายพรรคการเมือง

(๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร

(๕) โครงสร้างการบริหารพรรค และตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้บริหารพรรคซึ่งอย่างน้อยต้องมีตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง เภรัณยูพรรคการเมือง และนายทะเบียนสมาชิก

(๖) การเลือกตั้งหรือการแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองและกรรมการสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด โดยในการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งนั้นต้องมีกระบวนการที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วยอย่างกว้างขวาง

(๗) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง

(๘) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิกและการให้พ้นจากการเป็นสมาชิก

(๙) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๐) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกอื่น

(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี โดยในการคัดเลือกต้องมีกระบวนการในการเสนอชื่อที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๓) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง

(๑๔) รายได้ของพรรคการเมือง และการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

(๑๕) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด การกำหนดโครงสร้างการบริหารพรรค โดยให้บุคคลอื่นใดที่มีใช้สมาชิกเข้ามามีอำนาจในการบริหารกิจการของพรรคการเมืองจะกระทำมิได้”

มาตรา ๑๔

“มาตรา ๑๔ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่า ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามเอกสารขอจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของพรรคการเมืองอื่นที่จดทะเบียนไว้แล้ว หรือพรรคการเมืองของผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ตามมาตรา ๙ ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ซ้ำกับของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้นายทะเบียนสั่งให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองดำเนินการแก้ไข หรือเปลี่ยนชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของตนภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ในกรณีที่ไม่ดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนปฏิเสธไม่รับจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น

(๒) กรณีที่พ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วว่าจะยินยอมให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นหรือไม่ ถ้าพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วไม่ยินยอมให้นายทะเบียนปฏิเสธไม่รับจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองดังกล่าว

(๓) กรณีที่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองที่ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองรายอื่นไว้ก่อนแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี

(๔) กรณีที่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองของผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเป็นการยื่นขอจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองในวันเวลาเดียวกัน ให้นายทะเบียนมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อดำเนินการตกลงกันภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนด เมื่อตกลงกันเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนหรือจดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว หากตกลงกันไม่ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนดำเนินการจับสลากโดยเปิดเผยเพื่อให้ได้ผู้มีสิทธิใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า ความใน (๒) (๓) และ (๔) ของร่างมาตรา ๑๔ อาจมีหลักการที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองควรมีหน้าที่ในการตัดสินชี้ขาดกรณีตาม (๒) (๓) และ (๔) ได้ทันทีโดยไม่ต้องสอบถามพรรคการเมืองก่อน จึงเสนอให้ตัด (๒) (๓) และ (๔) ออก

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า หลักการตาม (๒) (๓) และ (๔) จะนำไปใช้กับกรณีที่พรรคการเมืองบางพรรคอาจตั้งชื่อคล้ายคลึงกับพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยม

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ร่างมาตรา ๑๔ จึงอาจเป็นไปได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ต้องการใช้อำนาจตัดสินชี้ขาดในกรณีตาม (๒) (๓) และ (๔) ดังนั้น ควรกำหนดให้นายทะเบียนมีหน้าที่โดยตรงในการตัดสินชี้ขาดกรณีตามร่างมาตรา ๑๔ ได้ทันทีโดยไม่ต้องสอบถามพรรคการเมืองก่อน

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาของความใน (๓) ให้ชัดเจนว่า กรณีใดเป็นกรณีที่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของพรรคการเมืองที่ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนและอยู่ในระหว่างการจดทะเบียนพรรคการเมือง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความใน (๑) จะนำไปใช้กับกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ส่วนความใน (๓) จะนำไปใช้กับกรณีพรรคการเมืองที่ยังไม่รับจดทะเบียน จึงเสนอให้คงความในร่างมาตรา ๑๔ ไว้ตามร่างเดิม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕

“มาตรา ๑๕ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เภรัณูญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารตำแหน่งอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกจากสมาชิกที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) และ (๑๗) ของรัฐธรรมนูญ

ในการเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถเสนอบุคคลและร่วมลงมติในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งด้วย

กรรมการบริหารพรรคการเมืองมีวาระการดำรงตำแหน่งตามข้อบังคับซึ่งต้องไม่เกินคราวละสี่ปี”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า เหตุใดจึงไม่มีการบัญญัติลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๑๘) ของร่างรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดห้ามบุคคลที่เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๒๓๕ วรรคสามของร่างรัฐธรรมนูญ ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในร่างมาตรา ๑๕ นี้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา

ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๒๓๕ วรรคสามของร่างรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติเรื่องการถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งกรณีดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา ๙๘ (๕) แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖

“มาตรา ๑๖ เมื่อนายทะเบียนเห็นว่า ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนได้ดำเนินการถูกต้องตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๑/๑ มาตรา ๑๑/๒ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า มีรายการใดไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง หรือมีรายการไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน เมื่อผู้ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารถูกต้องและครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการรับจดทะเบียนพรรคการเมืองโดยเร็ว และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองหรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเพื่อสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองตามวรรคสามต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสี่ควรนำไปบัญญัติเป็นหลักทั่วไปเพื่อให้สามารถใช้บังคับได้กับกรณีอื่น ๆ ด้วย เนื่องจากเป็นหลักทั่วไปที่ผู้ได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นคำร้องคัดค้านคำวินิจฉัยหรือคำสั่งดังกล่าวได้ นอกจากนี้ หากไม่บัญญัติเป็นหลักทั่วไปอาจมีการตีความว่าคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นคำสั่งทางปกครอง และมีการนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองได้ ทั้งที่กรณีดังกล่าวอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสามยังมีข้อความที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นควรกำหนดว่าหากผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองหรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้องภายในระยะเวลาใด ให้นายทะเบียนรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเพื่อสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ถ้าผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการ

แก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองหรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้องตามที่นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งในวรรคสอง ให้นายทะเบียนรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเพื่อสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๖ เมื่อนายทะเบียนเห็นว่า ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนได้ดำเนินการถูกต้องตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๑/๑ มาตรา ๑๑/๒ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า มีรายการใดไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง หรือมีรายการไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน เมื่อผู้ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารถูกต้องและครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการรับจดทะเบียนพรรคการเมืองโดยเร็ว และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองหรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้องตามที่นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งในวรรคสอง ให้นายทะเบียนรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเพื่อสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองตามวรรคสามต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งการไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๗

“มาตรา ๑๗ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้วให้ประกาศการจดทะเบียนพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษาโดยระบุชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ ชื่อหัวหน้าพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจในการบริหารพรรคการเมือง

ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่มุ่งหมายเพื่อส่งเสริมสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยต้องไม่ดำเนินกิจการใดอันมีลักษณะเป็นทางการค้าเพื่อแสวงหากำไร เว้นแต่เป็นการหารายได้ตามมาตรา ๕๑”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๒ การดำเนินกิจการพรรคการเมือง การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบายเพื่อการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

“หมวด ๒

การดำเนินกิจการพรรคการเมือง การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบายเพื่อการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๒ การดำเนินกิจการพรรคการเมือง การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบายเพื่อการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การดำเนินกิจการพรรคการเมือง

“ส่วนที่ ๑

การดำเนินกิจการพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๑ การดำเนินกิจการพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙

“มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ต้องรับผิดชอบตามวรรคสาม หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการนั้น และได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏในรายงานการประชุมหรือได้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุม”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐

“มาตรา ๒๐ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเข้าไปกระทำการใดอันเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อบุคคลใดที่สมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ในกรณีที่ปรากฏแก่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือได้รับแจ้งว่ามีสมาชิกกระทำการตามวรรคสอง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกงดเว้นการกระทำนั้น และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสองหรือวรรคสาม ให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่จะกระทำการใดอันเป็นการสั่งการหรือดำเนินการใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงกิจการหรือการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้นมิได้ เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และจะมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าว ว่า คณะกรรมาธิการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีข้อสังเกตความในวรรคสี่ว่า อำนาจในการมีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสี่ปีควรเป็นอำนาจของศาล ไม่ใช่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น หากนำความในร่างมาตรา ๑๖ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับร่างมาตรา ๒๐ โดยอนุโลมจะสามารถแก้ปัญหาที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติตั้งข้อสังเกตได้ กล่าวคือ หากไม่เห็นด้วยกับคำสั่งที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสี่ปี คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองสามารถยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคหนึ่งควรเพิ่มบทบัญญัติเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมในร่างมาตรา ๑๓ (๑๐) เข้าไปด้วย เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า มาตรฐานทางจริยธรรมเป็นเรื่องที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง ซึ่งหากสมาชิกพรรคการเมืองคนใดฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว พรรคการเมืองจะมีบทลงโทษบุคคลนั้นตามข้อบังคับของพรรคการเมือง แต่ร่างมาตรา ๒๐ เป็นกรณีให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการเลือกตั้ง ซึ่งหากกระทำการฝ่าฝืนถือว่ามีความผิดร้ายแรงและมีบทลงโทษทางอาญาด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๒๐ ใช้คำว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” แต่ในกฎหมายฉบับอื่น เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น กลับใช้คำว่า “กฎหมายว่าด้วย” ดังนั้น ควรใช้ถ้อยคำให้สอดคล้องกัน

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในกฎหมายฉบับอื่นได้แก้ไขคำว่า “กฎหมายว่าด้วย” เป็นคำว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” เรียบร้อยแล้ว และการใช้คำว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” เป็นการใช้ถ้อยคำให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐/๑

“มาตรา ๒๐/๑ ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองอันเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างน้อยพรรคการเมืองพึงมีกิจกรรมในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจ สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ประสานประโยชน์ระหว่างประชาชนหรือกลุ่มคนในสังคมกับรัฐและหน่วยงานของรัฐ เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินการหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

(๓) เป็นกลไกที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง และแก้ไขความขัดแย้งในสังคมที่มีความเห็นแตกต่าง เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๐/๑ เป็นดังนี้ “ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองอันเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างน้อยพรรคการเมืองพึงต้องมีกิจกรรมในเรื่องดังต่อไปนี้...”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองควรดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองโดยการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลัก ส่วนความในร่างมาตรา ๒๐/๑ เป็นบทบัญญัติที่เสริมให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น จึงไม่ควรบัญญัติบังคับให้พรรคการเมืองต้องกระทำกิจกรรมดังกล่าว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากต้องการพัฒนาการเมืองในระยะยาวควรบังคับให้พรรคการเมืองต้องกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๐/๑

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีประชาชนเสนอให้บังคับพรรคการเมืองต้องจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่สมาชิกพรรคการเมืองมากขึ้น และควรกำหนดให้สาขาพรรคการเมืองต้องออกไปให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยหากพรรคการเมืองไม่จัดกิจกรรมดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้ยุบหรือเลิกพรรคการเมืองนั้นได้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หากบัญญัติบังคับให้พรรคการเมืองต้องกระทำกิจกรรมตามความในร่างมาตรา ๒๐/๑ และพรรคการเมืองไม่กระทำการดังกล่าว ต้องกำหนดบทลงโทษพรรคการเมืองให้ชัดเจน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากบัญญัติบังคับให้พรรคการเมืองต้องจัดกิจกรรมตามความใน (๑) ถือว่ามีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่ความใน (๒) และ (๓) หากบังคับให้พรรคการเมืองต้องจัดกิจกรรมดังกล่าวอาจกระทำได้ยาก และหากพรรคการเมืองฝ่าฝืนไม่กระทำการดังกล่าว การกำหนดโทษให้พรรคการเมืองต้องถูกยุบพรรคหรือสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองถือว่าเป็นโทษที่รุนแรงเกินไป

- ร่างมาตรา ๒๐/๑ อาจนำไปบัญญัติไว้ในเรื่องการใช้ประโยชน์เงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๗๓/๒ โดยกำหนดให้พรรคการเมืองต้องใช้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองกระทำการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ และหากไม่ปฏิบัติตามให้มีผลเป็นการตัดเงิน สนับสนุนพรรคการเมืองในปีถัดไป

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิधिพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความใน (๑) ของร่างมาตรา ๒๐/๑ เป็นกิจกรรมปกติที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการ แต่ความใน (๒) และ (๓) ไม่ใช่กิจกรรมประจำของพรรคการเมือง แต่จะกระทำเฉพาะมีเหตุดังที่ กำหนดไว้เกิดขึ้นเท่านั้น หากนำไปบัญญัติให้มีผลต่อการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองอาจเกิดปัญหาได้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การกำหนดโทษรุนแรงถึงขนาดยุบพรรคหรือเลิกพรรคการเมือง หากพรรคการเมืองฝ่าฝืนไม่จัดกิจกรรมตามความในร่างมาตรา ๒๐/๑ อาจไม่เหมาะสม แต่หากนำไปบัญญัติร่วมกับร่างมาตรา ๗๓/๒ โดยกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความในร่างมาตรา ๒๐/๑ และให้มีผลต่อการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองจะมีความเหมาะสมมากกว่า

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เหตุที่คณะกรรมการเพิ่มบทบัญญัติเป็นร่างมาตรา ๒๐/๑ เนื่องจากมีความประสงค์ให้พรรคการเมืองมีกิจกรรมที่ชัดเจนไปสู่ประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเหตุที่พรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามความในร่างมาตรา ๒๐/๑ (๒) และ (๓) เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาทางการเมืองในปัจจุบัน ดังนั้น ควรบัญญัติร่างมาตรา ๒๐/๑ ให้ชัดเจน โดยไม่ควรนำไปรวมกับร่างมาตรา ๗๓/๒ แต่อาจกำหนดโทษของการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามให้มีผลต่อการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๒๐/๑

มาตรา ๒๑

“มาตรา ๒๑ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี

(๓) ไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ หรืออยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๔) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือมีชื่อเป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนหรือจัดตั้งพรรคการเมืองใด

ให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกให้ถูกต้องครบถ้วน

ให้พรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดการสมัครสมาชิกพรรค หรือการพ้นจากสมาชิกภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสมาชิกพรรค ให้นายทะเบียนทราบตามรายการ หลักเกณฑ์และวิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด โดยให้แจ้งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีนายทะเบียนตรวจสอบพบว่าพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้ซึ่งเป็นสมาชิกซ้ำกัน ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองและสมาชิกรับทราบ และลบชื่อนั้นออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนสมาชิก**พรรคการเมือง**ที่จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกให้ถูกต้องครบถ้วน” และแก้ไขความในวรรคสามเป็นดังนี้ “ให้พรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดการสมัครสมาชิก**พรรค** หรือการพ้นจากสมาชิกภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสมาชิก**พรรค** ให้นายทะเบียนทราบตามรายการ หลักเกณฑ์และวิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด โดยให้แจ้งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสี่ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่ากรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบพบว่าพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้ซึ่งเป็นสมาชิกซ้ำกัน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองและสมาชิกรับทราบ และลบชื่อนั้นออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองทุกพรรคที่ผู้นั้นมีชื่อซ้ำกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี

(๓) ไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ หรืออยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๔) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือมีชื่อเป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนหรือจัดตั้งพรรคการเมืองใด

ให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนสมาชิก**พรรคท้าวเวียง**ที่จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกให้ถูกต้องครบถ้วน

ให้พรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดการสมัครสมาชิก**พรรค** หรือการพ้นจากสมาชิกภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสมาชิก**พรรค** ให้นายทะเบียนทราบตามรายการ หลักเกณฑ์และวิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด โดยให้แจ้งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีนายทะเบียนตรวจสอบพบว่าพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้ซึ่งเป็นสมาชิกซ้ำกัน ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองและสมาชิคนั้นทราบ และลบชื่อนั้นออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง

มาตรา ๒๒

“มาตรา ๒๒ นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริง เก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ หรือจะเก็บไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบดูได้โดยสะดวกก็ได้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่ทะเบียนสมาชิกของทุกพรรคการเมืองตามที่ได้รับแจ้งจากพรรคการเมืองให้ประชาชนทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ให้สำนักงาน**คณะท้าวท้าวเวียง**ตั้งเผยแพร่ทะเบียนสมาชิกของทุกพรรคการเมืองตามที่ได้รับแจ้งจากพรรคการเมืองให้ประชาชนทราบ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒ นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริง เก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ หรือจะเก็บไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบดูได้โดยสะดวกก็ได้

ให้สำนักงาน**คณะท้าวท้าวเวียง**ตั้งเผยแพร่ทะเบียนสมาชิกของทุกพรรคการเมืองตามที่ได้รับแจ้งจากพรรคการเมืองให้ประชาชนทราบ”

มาตรา ๒๓

“มาตรา ๒๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้กรณีดังต่อไปนี้ เป็นเหตุให้สิ้นสุดสมาชิกภาพด้วย

- (๑) ลาออก
- (๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑
- (๓) ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคติดต่อกันสองปี

การลาออกจากสมาชิกตาม (๑) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อพรรคการเมือง และเพื่อเป็นหลักฐาน สมาชิกจะส่งสำเนาใบลาออกหรือแจ้งให้สำนักงานทราบด้วยก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองยินยอมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมให้บุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการอันมีลักษณะหรือมีผลเป็นการครอบงำหรือชี้นำการดำเนินกิจการโดยอิสระของพรรคการเมือง

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้กระทำการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จังหวัดเชียงราย ประชาชนมีข้อเสนอให้กำหนดโทษไว้ หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ยินยอมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมให้บุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการอันมีลักษณะหรือมีผลเป็นการครอบงำหรือชี้นำการดำเนินกิจการโดยอิสระของพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีประชาชนเสนอนโยบายแก่พรรคการเมืองจะถือเป็นการครอบงำพรรคการเมืองหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การครอบงำพรรคการเมืองมีได้หลายกรณี แต่หากบัญญัติรายละเอียดของการครอบงำพรรคการเมืองอาจไม่ครอบคลุมการกระทำดังกล่าวทั้งหมด

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หากมีบุคคลเสนอโครงการหรือนโยบายใดแก่พรรคการเมือง และพรรคการเมืองยังมีความเป็นอิสระในการพิจารณาว่าจะกระทำตามโครงการหรือนโยบายที่เสนอมานหรือไม่ก็ได้ ยังไม่ถือเป็นการใช้อำนาจครอบงำพรรคการเมือง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสองที่ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้กระทำการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลมนั้น ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากควรให้เป็นอำนาจของศาลที่จะมีคำสั่ง ดังนั้น จึงควรนำความในร่างมาตรา ๑๖ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กรณีให้เพิ่มความในร่างมาตรา ๑๖ วรรคสี่ ในร่างมาตรา ๒๐ ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้บันทึกเป็นข้อสังเกตไว้แล้ว และจะได้หารือกับที่ประชุมอีกครั้งในการประชุมครั้งต่อไป

นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้
 “ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ยินยอมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมให้บุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการอันมีลักษณะหรือมีผลเป็นการครอบงำหรือชี้นำการดำเนินกิจการโดยอิสระของพรรคการเมือง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ยินยอมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมให้บุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการอันมีลักษณะหรือมีผลเป็นการครอบงำหรือชี้นำการดำเนินกิจการโดยอิสระของพรรคการเมือง

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้กระทำการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

ห้ามมิให้ผู้ไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- หากสมาชิกพรรคการเมืองเชิญชวนประชาชนให้สมัครเป็นสมาชิกของพรรคตน โดยให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อจูงใจให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองจะถือเป็นการกระทำตามความในร่างมาตรา ๒๖ หรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หากสมาชิกพรรคการเมืองเชิญชวนประชาชนให้สมัครเป็นสมาชิกของพรรคตน โดยไม่ได้ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อจูงใจให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ไม่ต้องห้ามตามความในร่างมาตรา ๒๖

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ควรรวมถึงการจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน

พรรคการเมืองด้วย เนื่องจากเมื่อกล่าวถึงการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะหมายความรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองด้วย

- ความในร่างมาตรา ๒๖ และร่างมาตรา ๒๗ สอดคล้องกัน เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้หรือรับสินบน จึงควรใช้คำว่า “สมาชิกของพรรคการเมือง” เพื่อให้ความสอดคล้องกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗

“มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากพรรคการเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อยอมสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๘

“มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมาย หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศ ซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” ในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่น หรือในข้อมูลทางการสื่อสารใด ๆ โดยมีได้เป็นพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๘ เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมือง...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศ ซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” ในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่น หรือในข้อมูลทางการสื่อสารใด ๆ โดยมีได้เป็นพรรคการเมือง”

มาตรา ๒๙

“มาตรา ๒๙ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนและต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนภายในห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน และจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขาพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นในภาคใด พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน

เมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้วให้พรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อ นายทะเบียนและประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้น

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยจะต้องมีรายการแสดงที่ตั้งและรายชื่อ คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง

กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการ บริหารพรรค โดยจำนวนกรรมการ การได้มา การดำรงตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจาก ตำแหน่ง วิธีการบริหาร หน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในข้อบังคับ แต่อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีหน้าที่จัดกิจกรรมและเผยแพร่นโยบายของพรรคการเมือง และให้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมอยู่ด้วย

การเปลี่ยนแปลงสาขาพรรคการเมืองและกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้แจ้งให้นายทะเบียน และประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เปลี่ยนแปลง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ที่ประชุมเคยมีมติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายใน หนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง และต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า สองหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนใช้หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่าง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้บันทึกไว้ว่าที่ประชุมมีมติให้พรรคการเมือง ต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนภายในห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับจดทะเบียนพรรคการเมือง โดยที่ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียน พรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน

- มีกรรมการสอบถามว่า เมื่อกำหนดจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองขั้นสูงภายในห้าปีนับแต่วันที่ นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง จะต้องกำหนดให้พรรคการเมืองจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ให้เพิ่มขึ้นตามไปด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่าง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคเป็นไป ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยอย่างน้อยพรรคการเมืองจะต้องมีสาขาพรรคการเมืองภาคละ หนึ่งสาขา ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้เพิ่มบทบัญญัติเป็นว่า “โดยสาขาพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นในภาคใด พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่า ห้าร้อยคน”

- มีกรรมการสอบถามว่า การประกาศให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ตามความในวรรคสองมีวิธีดำเนินการอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่าง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองจะเป็นผู้ประกาศให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้งสาขา

พรรคการเมือง โดยพรรคการเมืองสามารถประกาศผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามความในร่างมาตรา ๘ ด้วยก็ได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอเพิ่มความในวรรคสี่ เป็นดังนี้ “กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยจำนวนกรรมการ การได้มา การดำรงตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหาร หน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๙ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองนั้น ต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนและต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนภายในห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน และจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขาพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นในภาคใด พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน

เมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้วให้พรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนและประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้น

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยจะต้องมีรายการแสดงที่ตั้งและรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง

กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยจำนวนกรรมการ การได้มา การดำรงตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหาร หน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ แต่อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีหน้าที่จัดกิจกรรมและเผยแพร่นโยบายของพรรคการเมือง และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมอยู่ด้วย

การเปลี่ยนแปลงสาขาพรรคการเมืองและกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้แจ้งให้นายทะเบียนและประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เปลี่ยนแปลง”

มาตรา ๒๙/๑

“มาตรา ๒๙/๑ ในจังหวัดใดที่ไม่มีสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองใดมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน พรรคการเมืองต้องแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้น เมื่อแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดแล้วให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาและตามหลักเกณฑ์ที่นายทะเบียนกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้นำความในมาตรา ๒๙ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตั้งข้อสังเกตว่า ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดควรมีจำนวนเท่าใด เนื่องจากจำนวนตัวแทนพรรค

การเมืองประจำจังหวัดจะมีผลต่อการคัดเลือกกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๒๙/๑ วรรคสอง ให้นำความในมาตรา ๒๙ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม ซึ่งร่างมาตรา ๒๙ วรรคสี่ กำหนดให้จำนวนกรรมการ การได้มา การดำรงตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหาร หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของพรรคการเมือง ดังนั้น จำนวนตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจะต้องเป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของพรรคการเมืองเช่นกัน

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เหตุที่กำหนดให้จำนวนตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของพรรคการเมือง เนื่องจากไม่ต้องการเข้าไปก้าวก่ายการบริหารกิจการภายในของพรรคการเมืองมากเกินไปจนสมควร

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๙/๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๐

“มาตรา ๓๐ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

- (๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง
- (๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுญกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง
- (๔) การเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง
- (๕) รายงานการเงินและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา
- (๖) กิจการที่เสนอโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือประธานสาขาพรรคการเมือง
- (๗) กิจการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขความใน (๒) เป็นดังนี้ “การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง”

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า การทำงานของพรรคการเมืองควรมีความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่พรรคการเมืองจะส่งสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ควรบัญญัติให้เรื่องดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามความในร่างมาตรา ๓๐

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า การเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่พรรคการเมืองจะส่งสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดไว้ใน

ร่างมาตรา ๔๐ ของส่วนที่ ๒ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองแล้ว

นายเจษฎ์ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ในฐานะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมว่า จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่พรรคการเมืองจะส่งสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการที่ต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๐ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுณีย์พรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

(๔) การเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

(๕) รายงานการเงินและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา

(๖) กิจการที่เสนอโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือประธานสาขาพรรคการเมือง

(๗) กิจการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ”

มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และสมาชิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน

การลงมติในที่ประชุมใหญ่ให้กระทำโดยเปิดเผย แต่การลงมติเลือกบุคคลตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๓) และ (๔) หรือการลงมติในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนร้องขอให้ลงคะแนนลับก็ให้ลงคะแนนลับ

การจัดให้มีมติโดยมิได้จัดให้มีการประชุมใหญ่จะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ความในวรรคสามที่บัญญัติว่า “การจัดให้มีมติโดยมิได้จัดให้มีการประชุมใหญ่จะกระทำมิได้” หมายถึงการมีมติของที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองในทุกเรื่องใช่หรือไม่ เนื่องจากบางเรื่องที่ไม่ใช่กรณีสำคัญอาจไม่จำเป็นต้องจัดให้มีมติโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ความในวรรคสามจะใช้เฉพาะในกรณีที่มีการประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

กล่าวคือ หากเรื่องใดเป็นกิจการที่ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองแล้ว เมื่อต้องมีมติในเรื่องนั้น จะมีมติโดยมิได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ไม่ได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ความในวรรคสามเป็นบทบัญญัติเดิมจากความในมาตรา ๒๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งจะใช้วิธีการส่งหนังสือเวียนเพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีมติไม่ได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒

“มาตรา ๓๒ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่หรือไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนแล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่ากันมีสิทธิเข้าชื่อกันร้องขอให้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคจัดให้มีการประชุมใหญ่ตามคำร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

หากหัวหน้าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และมีการยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่ง และดำเนินการเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้อง

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองตามวรรคสอง ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคภายในห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ความในวรรคสองที่บัญญัติว่า “ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้อง” เป็นกำหนดระยะเวลาในชั้นตอนใด

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้อง” ในวรรคสองหมายถึง ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับคำร้องจากกรณีหัวหน้าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองภายในระยะเวลาที่กำหนด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๓๒ วรรคสองและวรรคสาม กรณีหัวหน้าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองภายในระยะเวลาที่กำหนด และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่ง ควรเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลไม่ใช่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ควรบันทึกเป็นข้อสังเกตไว้ด้วยว่าควรนำความในร่างมาตรา ๑๖ วรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม เพื่อให้หัวหน้าพรรคการเมืองสามารถยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอเพิ่มความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองตามวรรคสอง ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองภายในห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๒ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่หรือไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนแล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่ากันมีสิทธิเข้าชื่อกันร้องขอให้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคจัดให้มีการประชุมใหญ่ตามคำร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

หากหัวหน้าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และมีการยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่ง และดำเนินการเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้อง

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองตามวรรคสอง ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองภายในห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง”

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ มติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นคนใดคนหนึ่ง เห็นว่ามติหรือข้อบังคับที่ตนเป็นสมาชิกอยู่มีลักษณะที่ไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่งให้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับมีลักษณะไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนมติหรือข้อบังคับดังกล่าว โดยจะให้มีผลมาแต่ต้นหรือมีผลนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ตั้งข้อสังเกตว่า ความในร่างมาตรา ๓๓ มีเนื้อหาบางส่วนซ้ำซ้อนกับความในร่างมาตรา ๑๒ และร่างมาตรา ๑๓ โดยเฉพาะความว่า “ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๓ เป็นการวางหลักการในการจัดทำข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนความในร่างมาตรา ๓๓ เป็นการบัญญัติเฉพาะเจาะจงว่าหากสมาชิกพรรคการเมืองเห็นว่ามติ

หรือข้อบังคับของพรรคการเมืองขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ หรือรายการตามมาตรา ๑๑/๑ (๔) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ตามมาตรา ๒๙ หรือมาตรา ๒๙/๑ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือรู้เหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะยังไม่มีผลจนกว่านายทะเบียนจะได้รับการแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี ทั้งนี้ ในรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

รายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๖

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๓๖ ว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง

คณะกรรมการได้นำไปบัญญัติรวมกับร่างมาตรา ๒๙ และร่างมาตรา ๒๙/๑ แล้ว ดังนั้น เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๓๖ ออก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๓๖ ออกทั้งมาตรา ตามที่คณะกรรมการเสนอ

มาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้พรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๗ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๒ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง

“ส่วนที่ ๒

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

และการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๒ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ พรรคการเมืองใดประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองที่รับผิดชอบหรือดูแลเขตการเลือกตั้งนั้นด้วย และในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในจังหวัดที่มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้รับฟังความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกอบด้วย

การรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเป็นดังนี้ “พรรคการเมืองใดประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองที่รับผิดชอบหรือดูแลเขตเลือกตั้งนั้นด้วย และในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในจังหวัดที่มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้รับฟัง

ความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกอบด้วย” เพื่อให้ถ้อยคำที่บัญญัติในร่างมาตรา ๓๘ ใช้ถ้อยคำเดียวกันทั้งร่างมาตราคือคำว่า “เขตเลือกตั้ง”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญญัติคำว่า “เขตเลือกตั้ง” ดังนั้น สนับสนุนข้อเสนอที่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ถ้อยคำที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง สอดคล้องกับถ้อยคำที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๘ พรรคการเมืองใดประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองที่รับผิดชอบหรือดูแลเขตดังกล่าวเลือกตั้งนั้นด้วย และในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในจังหวัดที่มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้รับฟังความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกอบด้วย

การรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๓๙

“มาตรา ๓๙ การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิงที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนดังกล่าวได้ ให้ชี้แจงให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดตามวรรคสองให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหารือกับพรรคการเมืองที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณา เพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดในข้อบังคับ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสรรหา หัวหน้าสาขา

พรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดซึ่งเลือกกันเองรวมกันอีกกึ่งหนึ่ง ทั้งนี้ วิธีการเลือกกันเองและจำนวนหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลรายใดที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ ให้ส่งให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาใหม่แทน หากคณะกรรมการสรรหายืนยันเสนอชื่อบุคคลดังกล่าว และคณะกรรมการบริหารไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกัน เมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้สรรหาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเองหรือผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลรายใดที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ ให้ส่งให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาใหม่แทน หากคณะกรรมการสรรหายืนยันเสนอชื่อบุคคลดังกล่าว และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกัน เมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๔๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๐ ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณา เพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดในข้อบังคับ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสรรหา หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดซึ่งเลือกกันเองรวมกันอีกกึ่งหนึ่ง ทั้งนี้ วิธีการเลือกกันเองและจำนวนหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลรายใดที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ ให้ส่งให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาใหม่แทน หากคณะกรรมการสรรหายืนยันเสนอชื่อบุคคลดังกล่าว และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกัน เมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้สรรหาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเองหรือผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ”

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ ในการออกหนังสือรับรองการส่งผู้สมัครเข้าสมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคการเมือง ต้องระบุว่าผู้นั้นได้รับการสรรหาตามมาตรา ๔๐ แล้ว เว้นแต่เป็นการเลือกตั้งที่มีไขเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีผู้สมัครตายก่อนวันปิดการรับสมัคร”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “ในการออกหนังสือรับรองการส่งผู้สมัครเข้าสมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคการเมืองต้องระบุว่าผู้นั้นได้รับการสรรหาตามมาตรา ๔๐ แล้ว เว้นแต่เป็นการเลือกตั้งที่มีไขเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีผู้สมัครตายก่อนวันปิดการรับสมัคร”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๔๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๑ ในการออกหนังสือรับรองการส่งผู้สมัครเข้าสมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคการเมือง ต้องระบุว่าผู้นั้นได้รับการสรรหาตามมาตรา ๔๐ แล้ว เว้นแต่เป็นการเลือกตั้งที่มีไขเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีผู้สมัครตายก่อนวันปิดการรับสมัคร”

มาตรา ๔๒**ประเด็นการพิจารณา**

คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๔๒ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๔๒ ออกทั้งมาตรา ตามที่คณะอนุกรรมการเสนอ

มาตรา ๔๓**ประเด็นการพิจารณา**

คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๔๓ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๔๓ ออกทั้งมาตรา ตามที่คณะอนุกรรมการเสนอ

หมวด ๓ การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง

“หมวด ๓

การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๓ การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การเงินของพรรคการเมือง

“ส่วนที่ ๑

การเงินของพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๑ การเงินของพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๔๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรคการเมือง หรือที่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับหรือจ่ายเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี และบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิกที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคการเมือง หรือในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๕

“มาตรา ๔๕ บัญชีของพรรคการเมือง ประกอบด้วย

(๑) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับและแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย

(๒) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค

(๓) บัญชีแยกประเภท

(๔) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีตามวรรคหนึ่งต้องมีรายการและเอกสารประกอบการลงบัญชีและจัดทำภายในเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๖

“มาตรา ๔๖ พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับการจดทะเบียนขึ้น และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง

งบแสดงฐานะทางการเงินต้องแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง

งบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างน้อยต้องแสดงที่มาของรายได้ซึ่งได้รับจากเงินบริจาค เงินสนับสนุนจากรัฐและรายได้อื่นที่มี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต้องแสดงรายละเอียดของรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับการจดทะเบียนขึ้นจัดตั้ง และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขความในวรรคสี่ เป็นดังนี้ “งบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างน้อยต้องแสดงที่มาของรายได้ซึ่งได้รับจากเงินบริจาค เงินสนับสนุนจากรัฐและรายได้อื่นที่มี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต้องแสดงรายละเอียดของรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๖ พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับการจดทะเบียนขึ้นจัดตั้ง และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง

งบแสดงฐานะทางการเงินต้องแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง

งบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างน้อยต้องแสดงที่มาของรายได้ซึ่งได้รับจากเงินบริจาค เงินสนับสนุนจากรัฐและรายได้อื่นที่มี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต้องแสดงรายละเอียดของรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี”

มาตรา ๔๗

“มาตรา ๔๗ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเสนองบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติภายในเดือนเมษายน

งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรัญญิกพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งงบการเงินต่อนายทะเบียน

ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติพร้อมทั้งบัญชีหรือสำเนาบัญชีตามมาตรา ๔๕ และให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

เมื่อนายทะเบียนได้รับงบการเงินตามวรรคสองแล้วให้ประกาศให้ประชาชนทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ภายในเดือนเมษายน” ในวรรคหนึ่ง หมายถึงเดือนเมษายนของปีที่ผ่านมา หรือหมายถึงเดือนเมษายนของปีปัจจุบัน เนื่องจากรูปแบบการบัญชีในความในวรรคหนึ่งแตกต่างจากที่เคยบัญชีในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งใช้ความว่า “ภายในเดือนเมษายนของทุกปี”

- รูปแบบการจัดทำบัญชีรับและจ่ายเงินของพรรคการเมือง และกระบวนการตรวจสอบบัญชีรับและจ่ายเงินของพรรคการเมือง มีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างจากรูปแบบการจัดทำบัญชีรับและจ่ายของสมาคม หรือมูลนิธิต่างๆ ซึ่งกำหนดให้มีการตรวจสอบบัญชีโดยผู้ตรวจสอบบัญชี

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เรื่องการเงินของพรรคการเมือง จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มีข้อเสนอว่า ควรกำหนดกลไกรองรับการตรวจสอบการเงินของพรรคการเมือง และมาตรการบังคับให้พรรคการเมืองจะต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายในแต่ละปีแจ้งให้สมาชิกพรรคการเมืองได้รับทราบด้วยว่าพรรคการเมืองจะนำเงินที่ได้รับในแต่ละปีนำไปใช้ในกิจกรรมทางการเมือง หรือดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในเรื่องใดบ้าง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า เรื่องการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองนั้น ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองไม่มีบทบัญญัติในเรื่องพรรคการเมืองจะต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้พรรคการเมืองจะต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองไว้ด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เรื่องการตรวจสอบกรณีบัญชีรับและจ่ายของพรรคการเมือง ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองได้กำหนดให้ผู้ตรวจสอบบัญชีเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบกรณีบัญชีรับและจ่ายของพรรคการเมืองเช่นเดียวกับการตรวจสอบบัญชีของสมาคม หรือมูลนิธิ ส่วนเรื่องการจัดทำรายงานการเงินของพรรคการเมืองนั้น ร่างมาตรา ๗๖ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการจัดทำรายงานและการเปิดเผยรายงานการเงินของพรรคการเมืองไว้แล้ว ซึ่งจะแตกต่างจากหลักการที่กำหนดในร่างมาตรา ๔๗ ที่กำหนดหลักการเรื่องการจัดทำบัญชีรับและจ่ายของพรรคการเมือง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๘

“มาตรา ๔๘ รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๙**ประเด็นการพิจารณา**

คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๔๙ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๔๙ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๕๐**ประเด็นการพิจารณา**

คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๕๐ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๕๐ ออกทั้งมาตรา

ส่วนที่ ๒ รายได้ของพรรคการเมือง

“ส่วนที่ ๒

รายได้ของพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๒ รายได้ของพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๑

“มาตรา ๕๑ พรรคการเมืองอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

(๑) เงินทุนประเดิมตามมาตรา ๙

(๑/๑) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๒) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง

(๓) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นที่ได้จากการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง

(๔) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นที่ได้จากการรับบริจาคหรือการอุดหนุน

(๕) เงินอุดหนุนจากกองทุน

(๖) ดอกผลของเงินและรายได้จากทรัพย์สินของพรรคการเมือง

การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตาม (๒) และการจัดกิจกรรมของพรรคการเมืองตาม (๓) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า เรื่องค่าธรรมเนียมและค่าสมาชิกพรรคการเมือง ควรบัญญัติหลักการให้เชื่อมโยงกับร่างมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องค่าธรรมเนียมและค่าสมาชิกพรรคการเมือง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการเรื่องค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองนั้น คณะอนุกรรมการจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๔ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ให้สอดคล้องกับหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๑

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๒

“มาตรา ๕๒ การหารายได้จากการจัดกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมืองต้องกระทำโดยเปิดเผย และแสดงวัตถุประสงค์ว่าเป็นการหาทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน และเมื่อพรรคการเมืองได้ดำเนินกิจกรรมหาทุนในแต่ละครั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานรายได้ที่ทำได้และกิจกรรมที่จัดขึ้นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จัดกิจกรรมดังกล่าว

การรายงานตามวรรคหนึ่งให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนทางการเงินเป็นจำนวนตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไปแก่กิจกรรมหาทุนนั้นด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๒ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๓ การบริจาคแก่พรรคการเมือง

“ส่วนที่ ๓

การบริจาคแก่พรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๓ การบริจาคแก่พรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๓

“มาตรา ๕๓ การรับบริจาคของพรรคการเมืองไม่ว่าจะรับบริจาคจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนตั้งแต่ห้าพันบาทขึ้นไป ให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้บริจาคและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

บุคคลใดจะบริจาคให้พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเกินสิบล้านบาทต่อปีมิได้ และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคให้พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาทต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า ความว่า “ที่ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบ” ในวรรคสอง หมายถึงการให้พรรคการเมืองสามารถถือหุ้นในนิติบุคคลได้ใช่หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบ” ในวรรคสอง หมายถึงนิติบุคคลที่บริจาคให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาท นิติบุคคลนั้นจะต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้ว มิใช่การกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถถือหุ้นในนิติบุคคล

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๔

“มาตรา ๕๔ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นที่เป็น การบริจาคเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบ และให้พรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๔/๑

“มาตรา ๕๔/๑ นับแต่วันที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกาศใช้บังคับแล้ว จนพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและดำเนินการนำส่งให้แก่พรรคการเมือง ที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เว้นแต่เป็นกรณีของทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นที่ไม่อาจนำส่งพรรคการเมืองได้ ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบเพื่อบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครผู้นั้น ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาและวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นที่ตนได้รับเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ความว่า “จนพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว” ในวรรคหนึ่ง หมายความว่า ภายหลังจากที่พ้นกำหนดหกสิบวันหลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะจากบุคคลใด ไม่ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและไม่ต้องนำส่งพรรคการเมืองที่ตนสังกัด ใช่หรือไม่ ดังนั้น เพื่อความชัดเจนเสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “จนพ้นถึงระยะเวลาหกสิบวันนับแต่พ้นวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว”

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “จนถึง” หมายความว่า วันที่หกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากความว่า “จนพ้น” ซึ่งหมายความว่า วันที่หกสิบเอ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า หลักการในวรรคหนึ่งใช้บังคับกรณีนับแต่วันที่มิพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง และให้นับเวลาต่อไปอีกหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง หากผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะจากบุคคลใด จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบทุกกรณี

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “จนพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว” ในวรรคหนึ่ง เป็นรูปแบบการบัญญัติเงื่อนไขในร่างกฎหมาย ซึ่งจะบัญญัติในลักษณะดังกล่าว

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ส่วนหลักการในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๕๔/๑ เป็นกรณีระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันที่หกสิบวันหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะจากบุคคลใด จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบทุกกรณี

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “จนพ้นระยะเวลา **หกสิบวันนับแต่วันที่**คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว” ซึ่งในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจประกาศผลการเลือกตั้งก่อนครบกำหนดหกสิบวันก็ได้ ดังนั้น ในวรรคหนึ่งจึงไม่ควรกำหนดเงื่อนเวลาหกสิบวันดังกล่าว ซึ่งการบัญญัติในลักษณะดังกล่าวอาจเกิดปัญหาตีความได้ว่า ภายหลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วให้นับระยะเวลาต่อไปอีกหกสิบวัน

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “จนพ้น**ครบ**ระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา

ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการของร่างมาตรา ๕๔/๑ เจตนารมณ์ต้องการกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง หรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะจากบุคคลใดในระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้นั้นจะต้องแจ้งให้ พรรคการเมืองทราบเพื่อแจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๔/๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๕

“มาตรา ๕๕ ผู้เสียภาษีเงินได้ที่มีโชตินิติบุคคลมีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาประจำปี ให้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีไว้ไปอุดหนุนให้พรรคการเมืองตามที่ตนระบุพรรคใด พรรคหนึ่งปีละห้าร้อยบาทได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับการระบุดตามวรรคหนึ่งพร้อมจำนวนเงินที่แต่ละ พรรคการเมืองจะได้รับการอุดหนุนจากการแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่งทั้งหมดส่งให้นายทะเบียน และโอน เงินดังกล่าวให้กองทุนเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับอุดหนุนตามมาตรา นี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๖

ประเด็นการพิจารณา

คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๕๖ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๕๖ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๕๗

“มาตรา ๕๗ เมื่อมีการบริจาคแก่พรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองออกหลักฐานการรับบริจาค ให้แก่ผู้บริจาคตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือ ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเป็นผู้ที่รับบริจาคต้องจัดทำบันทึกการรับบริจาคไว้เป็นหลักฐาน และจัดส่งบันทึกการรับบริจาคของพรรคการเมืองพร้อมเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่น รวมทั้งเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ส่งให้แก่พรรคการเมือง เพื่อนำส่งเข้าบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคของพรรคการเมือง ไว้ก่อนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบริจาค

เมื่อพรรคการเมืองได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นจากการบริจาคแล้ว ให้ลงรายการการรับ บริจาคในบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคของพรรคการเมือง ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่

รายการนั้นเกิดขึ้น และให้จัดส่งใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาคให้แก่ผู้บริจาคภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ออกใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาค

ให้พรรคการเมืองประกาศบัญชีรายชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงิน รายการทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับบริจาคในรอบสามเดือนให้ประชาชนทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๘

“มาตรา ๕๘ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนที่บริจาคแต่ไม่เกินสองแสนบาท

วิธีการขอหักค่าลดหย่อนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อน การสนับสนุนทางการเงินตามมาตรา ๕๒ ให้ถือเป็นเงินบริจาคตามวรรคหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ได้เสนอให้ระบุจำนวนเงินบริจาคของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลว่าในแต่ละปีสามารถบริจาคให้แก่พรรคการเมืองในอัตราสูงสุดเท่าใด ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนที่บริจาคแต่ไม่เกินสองแสนหนึ่งหมื่นห้าพันบาท สำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับนิติบุคคล”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๘ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนที่บริจาคแต่ไม่เกินสองแสนหนึ่งหมื่นห้าพันบาท สำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับนิติบุคคล

วิธีการขอหักค่าลดหย่อนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อน การสนับสนุนทางการเงินตามมาตรา ๕๒ ให้ถือเป็นเงินบริจาคตามวรรคหนึ่ง”

มาตรา ๕๙

“มาตรา ๕๙ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค ซึ่งต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ ที่อยู่ จำนวนเงิน และรายการทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นของผู้บริจาคทุกราย
- (๒) วัน เดือน ปี ที่รับบริจาค

(๓) สำเนาหลักฐานการรับบริจาค

(๔) จำนวนเงินจากได้รับบริจาคจากรายย่อยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง

ในกรณีที่การบริจาคเป็นการให้หรือให้ใช้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่น ให้คิดมูลค่าโดยคำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในทางการค้าในท้องถิ่นหรือค่าของสินค้านั้นก่อน จึงบันทึกลงในบัญชี และในกรณีที่ไม้อาจคิดมูลค่าได้ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นนั้น ให้ชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๐

“มาตรา ๖๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและเหรัญญิกพรรคการเมืองเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เปิดบัญชีดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๑

“มาตรา ๖๑ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองสนับสนุนหรือส่งเสริมบุคคลใดไม่ว่าด้วยวิธีการใด ให้กระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความว่า “ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองสนับสนุนหรือส่งเสริมบุคคลใดไม่ว่าด้วยวิธีการใด” ในร่างมาตรา ๖๒ มีความหมายเหมือนหรือแตกต่างจากคำว่า “ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกผู้ใด” ในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๖๕ หากเพิ่มความว่า “หรือสมาชิกผู้ใด” ในร่างมาตรา ๖๒ จะมีผลทางกฎหมายอย่างไร

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การกระทำตามร่างมาตรา ๖๒ มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาด้วย โดยถือว่าพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองเป็นผู้สนับสนุนให้บุคคลอื่นกระทำความผิด ซึ่งไม่รวมถึงการกระทำของสมาชิกพรรคการเมืองด้วย เนื่องจากในทางปฏิบัติพรรคการเมืองไม่สามารถควบคุมมิให้สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๖๒ ได้ ดังนั้น ร่างมาตรา ๖๒ จึงกำหนดห้ามเฉพาะพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองเท่านั้น รวมทั้งการเพิ่มอัตราโทษที่จะลงแก่พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งกำหนดโทษเพียงหนึ่งในสามเท่านั้น ส่วนหลักการที่กำหนดในร่างมาตรา ๖๕ เป็นกรณีความผิดที่เกิดจากการกระทำของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองที่มีลักษณะเป็นตัวการในการกระทำความผิดด้วยตนเอง

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองเป็นตัวการในการกระทำความผิดตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๖๒ จะต้องรับโทษตามร่างมาตรา ๖๒ ด้วยหรือไม่

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กรณีพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นตัวการกระทำความผิดด้วยตนเอง ก็จะต้องรับโทษตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายอาญา มิใช่รับโทษตามร่างมาตรา ๖๒

- มีกรรมการสอบถามว่า ในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติที่จะนำมาใช้บังคับแก่กรณีพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สนับสนุนให้กระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ใช่หรือไม่ และเหตุใดต้องบัญญัติหลักการไว้ในร่างมาตรา ๖๒

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า อัตราโทษที่จะลงแก่ผู้สนับสนุนนั้น ประมวลกฎหมายอาญากำหนดอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดเพียงหนึ่งในสาม ซึ่งแตกต่างกับอัตราโทษที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ถึงแม้จะเป็นผู้สนับสนุนแต่ก็ต้องรับโทษสูงขึ้น

- มีกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๑๐๘ กำหนดบทลงโทษกรณีการกระทำที่ฝ่าฝืนร่างมาตรา ๖๒ มีโทษจำคุกสองปีถึงสิบปี

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เมื่อที่ประชุมพิจารณาถึงร่างมาตรา ๑๐๘ จะต้องปรับอัตราโทษให้สูงขึ้นให้มีโทษเท่ากับร่างมาตรา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการได้ปรับอัตราโทษในร่างมาตรา ๑๐๘ โดยเพิ่มอัตราโทษให้มีอัตราเดียวกับโทษที่กำหนดในร่างมาตรา ๑๐๘/๑ รวมทั้งโทษยุบพรรคการเมืองด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ร่างมาตรา ๖๒ ต้องการบังคับพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งในอดีตเคยมีเหตุการณ์ที่พรรคการเมืองบางพรรคการเมืองไม่สามารถไปหาเสียงเลือกตั้งในบางภูมิภาคได้ ซึ่งกรณีนี้หากพรรคการเมืองใดรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำลักษณะดังกล่าวก็ต้องรับผิดชอบตามร่างมาตรา ๖๒ ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๖๒

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ห้ามข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียกรับหรือชักชวนให้มีการบริจาควินิจฉัยให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง โดยตนเองมิได้กระทำหรือมีส่วนกระทำการตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๔

ประเด็นการพิจารณา

คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกผู้ใด เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิก เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของของรัฐ

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิก เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกด้วย”

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคจาก

(๑) บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหรือถือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๔) องค์กรหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๗

“มาตรา ๖๗ ห้ามมิให้บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามมาตรา ๖๖ บริจาคแก่พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนด ในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง บริจาคให้พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของ พรรคการเมือง

กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามมาตรา นี้ให้หมายถึงกิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วน หรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวน มากที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือมีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้น ทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๙

“มาตรา ๖๙ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริจาคแก่พรรคการเมืองให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดมาตรการและวิธีการ ควบคุม การได้รับการบริจาคของพรรคการเมืองให้เป็นไปโดยเปิดเผย และให้มีหน้าที่ตรวจสอบความ ถูกต้องของการบริจาคแก่พรรคการเมือง รวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อให้ พรรคการเมืองปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้อง

ให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๙ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณฤพนธ์ ชูลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์